

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

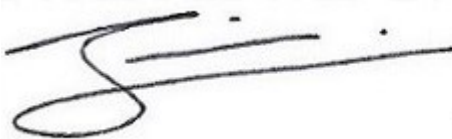
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Informerende raadsbrief	3710091		28 mei 2024

Geachte leden van de raad,

In het collegeprogramma 2022-2026 '*Hengelo in verbinding*' heeft het college nadrukkelijk aandacht gevraagd voor 'Leefbare wijken' en de gebieds- of wijkgerichte aanpak. Vorige week heeft u een uitnodiging ontvangen voor een informele sessie op 25 juni 2024. Afgelopen dinsdag is ook de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak vastgesteld door het college. Deze is bijgevoegd in bijlage 1. Over de voortgang van deze bestuurlijke opdracht houden wij u uiteraard op de hoogte.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G. Schelberg

Bijlagen: 1
Bijlage 1: Bestuurlijke opdracht Wijkgericht werken en wijkaanpak

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

Gemeente
Hengelo

Bestuurlijke opdracht Wijkgericht werken en Wijkaanpak

Opdrachtgever: College van B&W Gemeente Hengelo
Bestuurlijk opdrachtgever: Marie-Jose Luttkholt
Ambtelijk opdrachtgever: Jan Eshuis
Ambtelijk opdrachtnemer: Fleur Mensink
Datum: 17-05-2024

Inhoud

1.	Samenvatting	3
2.	Aanleiding	4
3.	Wat hebben we tot nu toe concreet gerealiseerd?.....	4
4.	Bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak	5
5.	Doelstelling.....	5
6.	Activiteiten bestuurlijke opdracht	6
7.	Samenhang andere opgaven.....	7
8.	Kaders en randvoorwaarden	7
9.	Tijdsinvestering, planning en aanpak	7
10.	Begroting 2024, 2025 & 2026	9
11.	Risico's en beheersmaatregelen.....	10
	Bijlage 1: Programma Wijkaanpak Noord	11

1. Samenvatting

Leefbare wijken is één van de belangrijkste speerpunten in het collegeprogramma van gemeente Hengelo (2022 -2026). Wijkgericht werken is een middel om te werken aan leefbare wijken en een aanpak om verschillende doelen te bereiken:

1. De leefbaarheid in de wijk verbeteren. We willen ervoor zorgen dat elke wijk in Hengelo leefbaar en vitaal blijft.
2. De samenwerking bevorderen. We werken nauw samen met partners en inwoners en vergroten intern het samenwerkingsvoordeel tussen de verschillende beleidsterreinen. We verkleinen daardoor de kloof tussen inwoners, partners en gemeente.
3. Het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen. We streven altijd naar verbetering van gezondheid, veerkracht en eigen regie van inwoners. Dit doen we door het versterken van sociale verbinding en de sociale basis in de wijk. We werken waar nodig aan het verbeteren van het veiligheidsgevoel en werken aan een toekomstbestendige omgeving waar het prettig wonen en leven is.

De komende jaren willen we blijven inzetten op het behouden en versterken van leefbare en vitale wijken. We werken vanuit een lange termijn blik op wat er nodig is. Daarvoor hebben we een scherp begrip nodig wat een leefbare en vitale wijk is en welk kwaliteitsniveau daarbij hoort. De definitie van leefbaarheid, vitale wijken en de uitwerking van een kwaliteitskader c.q. toetsingskader voor de wijken wordt vastgesteld in de Omgevingsvisie. Het aankomende richtinggevende kader voor vitale wijken biedt de mogelijkheid om de huidige wijk situatie te vergelijken met ons gewenste toekomstbeeld. Deze analyse is onderdeel van de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak. Na het uitvoeren van deze analyse beslissen we hoe we de opgaven op wijkniveau gaan aanpakken. Is het beter om deze individueel aan te pakken, of moeten we meerdere opgaven integraal oppakken? In het laatste geval kan een integrale gebiedsaanpak (wijkaanpak) worden overwogen. De wijze van sturen en prioriteren moet aansluiten bij al bestaande sturingsprincipes en stedelijke ontwikkeling. Het zoeken van die samenhang is onderdeel van deze bestuurlijke opdracht.

Voor het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zijn ook de aanwezigheid en zichtbaarheid van sleutelfiguren van belang. Zij moeten onderdeel zijn van sterke netwerken in de wijk. Door het opbouwen van sterke netwerken in de wijk, waarin professionals uit zowel het fysieke als het sociale domein samenwerken, kan de zichtbaarheid en toegankelijkheid voor inwoners worden vergroot. Met het proactief oppakken van de thema's en signalen die inwoners aandragen, zorgen we er samen voor dat de stad leefbaar en vitaal blijft.

2. Aanleiding

Leefbare wijken is één van de belangrijkste speerpunten in het collegeprogramma van gemeente Hengelo (2022 -2026). Wijkgericht werken is een middel om de leefbaarheid van wijken te vergroten en de kloof tussen inwoner en gemeente te verkleinen.

“De wijken centraal: ontmoeten staat voorop

De gemeente is er voor haar inwoners. Daarom gaan we meer op maat - per wijk - werken. De gebieds- of wijkgerichte aanpak is een manier van werken die bijdraagt aan het vitaal en leefbaar houden van onze wijken en buurten.”

Wanneer gesproken wordt over een wijkaanpak of wijkgericht werken wordt het volgende bedoeld.

Wijkgericht werken = een vorm van binnengemeentelijk organiseren van taken op een kleiner schaalniveau dan het gemeenteniveau, vanuit de overtuiging dat elk gebied zijn eigen karakteristieken kent en daarom een passende aanpak behoeft.²²

Wijkaanpak = een samenhangende inzet van maatregelen en interventies met als doel de leefsituatie te verbeteren van bewoners in een gebied (meestal een wijk, stadsdeel of een cluster van buurten) waar sprake is van een opstapeling van problemen.²¹

In oktober 2022 is een ‘bestuurlijke opdracht Wijkgericht Werken’ vastgesteld. Het projectteam heeft deze opdracht in december 2023 afgerond. Het vervolg hierop is vastgelegd in deze ‘bestuurlijke opdracht Wijkgericht werken en wijkaanpak’.

3. Wat hebben we tot nu toe concreet gerealiseerd?

De bestuurlijke opdracht Wijkgericht Werken ging uit van twee sporen:

- a. Analyse van de huidige werkwijze aangevuld met analyse van data (op basis waarvan een voorstel wordt gedaan voor een toekomstige werkwijze);
- b. Per direct aansluiten bij de leefwereld van inwoners door zichtbaarheid te vergroten, af te stemmen met partners en pilots wijkveiligheid verder te brengen.

Als onderdeel van spoor A is gestart met een onderzoek: Welke vormen van wijkgericht werken bestaan er in het land en hoe werken we nu in Hengelo? Op 30 mei 2023 heeft het college tijdens een themasessie de definitie, doel en effect voor wijkgericht werken vastgesteld:

“Het organiseren van gemeentelijke taken op wijk- of buurtniveau noemen we wijkgericht werken. Wijkgericht werken heeft als belangrijkste doel ontwikkelingen beter te laten aansluiten op de leefwereld en behoefte van de inwoner. Dit vanuit de overtuiging dat elk gebied zijn eigen karakteristieken kent en daarom een passende aanpak nodig heeft”.

Daarnaast heeft het college gekozen voor het wijkgericht werken scenario “Ontwikkelende gemeente”. Extern ligt de focus op het verkleinen van de kloof tussen inwoner en overheid door het vergroten van zichtbaarheid en betrouwbaarheid. Intern ligt de focus op het vergroten van samenwerkingsvoordeel tussen beleid binnen gebieden. Het college benadrukt ook dat er ruimte is om van dit scenario af te wijken wanneer maatwerk nodig is.

De concrete resultaten die met het uitvoeren van deze bestuurlijke opdracht behaald zijn, zijn de volgende:

Spoor A:

1. Onderzoek naar vormen van wijkgericht werken afgerond;
2. Gezamenlijke definitie wijkgericht werken vastgesteld;
3. Doel wijkgericht werken vastgesteld;
4. Wijk- en buurtmonitor opgeleverd. Deze tool fungeert als gesprekshulpmiddel om prioriteiten en urgenties op buurtniveau en wijkniveau te bepalen in alle domeinen. Het ondersteunt het proces van afweging bij investeringen en ontwikkeling voor gezamenlijke opgaven in gebieden.

Spoor B:

5. Evaluatie van de pilot wijkveiligheid opgeleverd (Klein Driene en Groot Driene) afgerond, acties uit deze evaluatie geborgd in de lijnorganisatie en de wijkaanpak;
6. Evaluatie wijkbudgetten uitgevoerd;
7. Inzet en zichtbaarheid is vergroot door tijdelijke extra inzet stadsdeelregie structureel te maken (structurele formatie is nu 3,56fte);

8. In september 2023 is gestart met de voorbereiding van een eerste experiment: een wijkaanpak voor buurt de Noork, wijk Noord. Dit programma is in februari 2024 van start gegaan.

4. Bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak

De komende jaren willen we blijven inzetten op het behouden en versterken van leefbare en vitale wijken. Daarom is het nodig om te werken vanuit een lange termijn blik op wat er nodig is. We houden daarin rekening met autonome trends en ontwikkelingen waaronder de prognoses voor de bevolkingsomvang en -samenstelling, ontwikkelkansen in de wijken en opgaven voor de toekomst. We hebben een scherp begrip nodig wat een leefbare en vitale wijk is en welk kwaliteitsniveau daarbij hoort. Zodat op basis daarvan ook opgaves kunnen worden geïdentificeerd. De definitie van leefbaarheid, vitale wijken en de uitwerking van een kwaliteitskader c.q. toetsingskader voor de wijken wordt vastgesteld in de Omgevingsvisie 3^e en 4^e fase. Als onderdeel van de omgevingsvisie wordt er op stedelijk niveau participatie georganiseerd, waarbij ook dit kwaliteitskader aan de orde komt.

Bestuurlijke opdracht

We willen beter nadenken over waar we investeren en hoe dit helpt om vitale wijken te behouden en versterken en onze opgaven voor de koers2040 te bereiken. Het aankomende richtinggevend kader voor vitale wijken biedt de mogelijkheid om de huidige wijk situatie te vergelijken met ons gewenste toekomstbeeld. Op basis van dit kader en met de ondersteuning van (urgentie)indicatoren (onderdeel van de wijk en buurtmonitor) maken we een analyse van iedere wijk, waaruit de opgaven per wijk naar voren komen. Hierdoor kunnen we inspanningen prioriteren en middelen nog efficiënter inzetten. Het ontwikkelen van dit kader is geen onderdeel van deze bestuurlijke opdracht, het sturen en prioriteren van opgaven is dat wel. De wijze van sturen en prioriteren in de bestuurlijke opdracht, moet aansluiten bij al bestaande sturingsprincipes en stedelijke ontwikkeling. Het zoeken van die samenhang is onderdeel van deze bestuurlijke opdracht.

Na het uitvoeren van de eerder genoemde analyse moeten we beslissen hoe we de uitdagingen die per wijk zijn geïdentificeerd gaan aanpakken. Is het beter om deze individueel aan te pakken, of moeten we meerdere opgaven integraal oppakken? In het laatste geval kan een integrale gebiedsaanpak (wijkaanpak) worden overwogen. Naast deze analyse kunnen ook andere factoren een integrale gebiedsaanpak rechtvaardigen. Bijvoorbeeld wanneer een partner van plan is om aanzienlijk te investeren in een gebied. In dat geval kan een gezamenlijke aanpak niet alleen leiden tot een efficiënter gebruik van middelen, maar ook tot gedeeld eigenaarschap van maatschappelijke uitdagingen in de wijk. Participatie op wijk- of buurtniveau is onderdeel van een wijkaanpak.

Voor het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen zijn ook de aanwezigheid en zichtbaarheid van sleutelfiguren van belang. Zij moeten onderdeel zijn van sterke netwerken in de wijk. Momenteel zijn er verschillende professionals actief in de wijk. Om de belangen van onze inwoners beter te dienen, is het noodzakelijk dat deze professionals nauwer en pro actiever gaan samenwerken. Dit is nu nog te veel reactief en gebaseerd op incidenten. Door het opbouwen van sterke netwerken in de wijk, waarin professionals uit zowel het fysieke als het sociale domein samenwerken, kan de zichtbaarheid en toegankelijkheid voor inwoners worden vergroot. Hierdoor kan er pro actiever gereageerd worden op signalen van inwoners. Belangrijke signalen die van invloed zijn op de leefbaarheid van de wijk. Hiervoor is een herijking van onder andere de rollen van de wijkwethouder, stadsdeelregisseur en beleidsadviseur (wijkgericht werken) belangrijk.

5. Doelstelling

Wijkgericht werken is een continu proces, een aanpak om verschillende doelen te bereiken. Het hoofddoel is simpel: de leefbaarheid in de wijk verbeteren. We willen ervoor zorgen dat elke wijk in Hengelo levendig en vitaal blijft. Wijkgericht werken vereist flexibiliteit om te kunnen reageren en anticiperen op veranderende behoeften en omstandigheden in de wijk. Daarom is een belangrijk doel dat we open staan voor feedback, regelmatig evalueren en dit vertalen in onze korte en lange termijn ontwikkelstrategieën op stads- en wijkniveau.

Daarnaast is een belangrijk doel de samenwerking te bevorderen. We werken nauw samen met partners en inwoners en vergroten intern de synergie tussen de verschillende beleidsterreinen. We verkleinen daardoor de kloof tussen inwoners, partners en gemeente.

Het derde doel is het versterken en ondersteunen van lokale gemeenschappen. We creëren een sfeer waarin iedereen het gevoel heeft dat ze gehoord worden en mee kunnen werken aan een betere wijk. Dat betekent dat we de onderlinge banden willen versterken, leuke plekken in de buurt of wijk willen creëren en initiatieven ondersteunen die de wijk leuker en fijner wonen maken.

We streven altijd naar verbetering van gezondheid, veerkracht en eigen regie van bewoners door het versterken van sociale cohesie en de sociale basis in de wijk. Het verbeteren van het veiligheidsgevoel en werken aan een toekomstbestendige omgeving waar het betaalbaar en prettig wonen en leven is. Bijvoorbeeld door te verduurzamen of het inrichten van een prettige buitenruimte met oog voor klimaatadaptatie. Waar nodig investeren we extra, bijvoorbeeld omdat een wijk niet vitaal blijft of door inwoners niet als leefbaar wordt ervaren.

6. Activiteiten bestuurlijke opdracht

Voor de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak betekent dit dat er een vervolg nodig is, waarin de volgende acties worden uitgevoerd:

1. Project wijkgericht werken
 - a. Herijking van de rol van de wijkwethouder, beleidsadviseur wijkgericht werken en stadsdeelregisseur;
 - b. Doorontwikkeling van de buurt- en wijkmonitor in het licht van de koers voor Hengelo in 2040 en de omgevingsvisie;
 - c. Een advies over de inzet van wijkbudgetten opstellen en borgen in de lijnorganisatie. daarin nemen we ook de rol van bewonersorganisaties mee;
 - d. Verbeterde zichtbaarheid en samenwerking van de verschillende rollen in de wijk (stadsdeelregisseur, wijkwethouder, stadsdeelbeheer etc.);
 - e. Een advies over de huidige kansen en knelpunten met betrekking tot de huidige indeling van de stadsdelen;
 - f. Een werkwijze voor gemeente Hengelo voor een integrale gebiedsgerichte aanpak in wijken. We onderzoeken of stadsdeelteams (gebiedsteams) bestaande uit de domeinen fysiek, veiligheid, sociaal, duurzaamheid in combinatie met de stadsdeelregisseurs daarbij van toegevoegde waarde zijn;
 - g. Een wijkanalyse van iedere wijk op basis van de wijk en buurtmonitor, koers2040, omgevingsvisie, informatie van stadsdeelregisseurs en (wanneer beschikbaar) het kwaliteitskader vitale wijken. Deze analyse geeft inzicht in de opgaven per wijk. De uitvoering van de van de opgaven wordt geborgd in de lijnorganisatie of wijkaanpakken.
2. Programma Wijkaanpak
 - a. Uitvoering programma wijkaanpak Noord;
 - b. Een evaluatie van diverse integrale gebiedsgerichte aanpakken van wijken (waaronder de wijkaanpak Noord en Beckum);
 - c. Een tweede en derde wijkaanpak op een nader te bepalen locatie.

De locatie voor een tweede en derde wijkaanpak wordt bepaald op basis van een aantal afwegingen:

1. De opgaven in de wijk en prioritering daarvan op basis van de urgentiescores uit de wijk- en buurtmonitor en/of het kwaliteitskader vitale wijken;
2. Signalen of ontwikkelingen op wijkniveau die de leefbaarheid en vitaliteit van de wijk sterk onder druk zetten;
3. De mogelijkheid om de impact van ontwikkelingen die voortkomen uit gemeentelijke opdrachten of die van belangrijke partners in de stad te vergroten of te verbreden;
4. Gekozen prioritering van opgaven door gemeente Hengelo.

Het geeft een voordeel als het geselecteerde gebied al actieve bewoners en partners heeft die zich inzetten voor de leefbaarheid en vitaliteit van de wijk. Deze energie kan worden benut bij de wijkaanpak. Dit leidt enerzijds tot snellere en grotere vooruitgang en biedt anderzijds

mogelijkheden om de ingezette ontwikkelingen op de lange termijn goed te borgen.

7. Samenhang andere opgaven

Transformatieplan Sociaal: een wijkgerichte aanpak

De transformatie sociaal domein gaat in de basis over de beweging die we in gang zetten. Normaliseren, preventie, wijkgericht werken en zakelijk partnerschap moeten leiden tot een sterke sociale basis en (daardoor) minder maatwerk. Voor een toekomstbestendig en betaalbaar sociaal domein. De planning is dat de aanbesteding voor de basisondersteuning in 2024 wordt afgerond. Hiermee start de nieuw te verwerven partij, een van de belangrijkste netwerkpartners, op 1 januari 2025. Het opzetten van sterke netwerken op wijkniveau, als onderdeel van een sterke sociale basis, zal ten minste de komende twee jaar in beslag nemen.

Omgevingsvisie: gebiedsgericht

De Omgevingsvisie stedelijk gebied heeft vooral betrekking op de woonwijken en bedrijventerreinen. In deze omgevingsvisie zal gebiedsgericht een meerjaren visie worden neergelegd. Hierbij verbinden we meteen fysieke, economische, duurzame en sociale ontwikkelingen. De focus ligt op wat nodig is voor de lange termijn. Op basis van een kader over wat een vitale wijk is en welk kwaliteitsniveau daarbij hoort, wordt binnen de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak een analyse gemaakt. De planning is dat het kwaliteitskader voor vitale wijken in hoofdlijnen wordt opgenomen in fase 3. De uitwerking daarvan wordt medio 2025, na participatie op stedelijk gebied, vastgesteld.

In het transformatieplan en de omgevingsvisie ligt onze strategische visie voor de middellange en lange termijn op de stad vast. Het wijk- en gebiedsgericht werken zien wij als een instrument om hieraan concreet vorm te geven. Daarnaast zijn er meerdere visies en beleidsnotities die kaders bieden voor inhoudelijke vraagstukken, zoals het integraal veiligheidsplan, het programma duurzaamheid, en onderwijshuisvesting.

8. Kaders en randvoorwaarden

In de vorige bestuurlijke opdracht wijkgericht werken stonden een aantal randvoorwaarden en kaders. Deze blijven van toepassing voor de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak.

Deze zijn:

- Transformatieplan Sociaal;
- Omgevingsvisie en bijbehorend proces;
- Denkkader Participatie;
- Kwaliteitskader openbare ruimte;
- Elke buurt en wijk kampt met andere opgaven en dus is er ruimte voor differentiatie per gebied;
- Er vindt geen (grootschalige) reorganisatie plaats.

9. Tijdsinvestering, planning en aanpak

Tijdsinvestering

Voor de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak is zowel projectleiding als programmamanagement nodig (1fte). Daarnaast wordt voor het project wijkgericht werken 12 uur per week aan inzet gevraagd van de beleidsadviseur wijkgericht werken. Voor de uitvoering van de wijkaanpak is een procesregisseur (1fte), junior strateeg (8 uur per week) en stadsdeelregie (8 uur per week) noodzakelijk, ondersteund door een communicatieadviseur (2 uur per week) en ondersteunend medewerker (1 uur per week). Daarnaast is een afvaardiging van de verschillende domeinen nodig, afhankelijk van de opgaven in die wijk. Gemiddeld wordt een inzet van 4 uur per week per specifiek domein, thema of opgave geschat. Deze inzet wordt gekoppeld aan op te leveren opdrachten, waardoor de tijdsinvestering kan afwijken.

Planning

2024

Project wijkgericht werken

- We leveren een advies op over de rol van de wijkwethouder, beleidsadviseur wijkgericht werken

en stadsdeelregisseur in het kader van wijkgericht werken;

- De wijk- en buurtmonitor wordt verder ontwikkeld met het oog op onze koers voor Hengelo in 2040 en de omgevingsvisie;
- We leveren een advies op over de inzet van wijkbudgetten, hoe kunnen we deze goed blijven benutten en integreren in de lijnorganisatie. Daarin nemen we ook de rol van bewonersorganisaties mee;
- We maken een start met de wijkanalyses op basis van de wijk en buurtmonitor en informatie van stadsdeelregisseurs.

Programma wijkaanpak

- Uitvoering eerste fase programma wijkaanpak Noord;
- We evalueren het lopende proces in Beckum. Deze evaluatie gaat specifiek over de geleerde lessen met betrekking tot de uitvoering van een gebiedsgerichte aanpak. Deze lessen zijn input voor volgende wijkaanpakken en het advies voor borging in de lijnorganisatie.

2025

Project wijkgericht werken

- We onderzoeken en leggen een advies voor over de mogelijkheden met betrekking tot het inrichten van stadsdeelteams (gebiedsteams). Wat is de behoefte in de organisatie, welke varianten kennen andere gemeenten en hoe zou dit eruit moeten zien in Hengelo?
- We geven vervolg aan de wijkanalyses van iedere wijk op basis van de wijk en buurtmonitor en informatie van stadsdeelregisseurs. Deze analyse wordt geborgd in de lijnorganisatie of nog op te richten stadsdeelteams;
- De buurt- en wijkmonitor zal verder worden doorontwikkeld waar nodig;
- We streven naar verbeterde zichtbaarheid en samenwerking van de verschillende rollen in de wijk, zoals de stadsdeelregisseur, wijkwethouder en stadsdeelbeheer, in combinatie met de wijkteams in het sociaal domein.

Programma wijkaanpak

- We zullen de wijkaanpak Noord evalueren en lessen die we hebben geleerd opleveren, deze lessen zijn input voor de volgende wijkaanpakken en het advies voor borging in de lijnorganisatie (2026);
- De uitvoeringsfase van wijkaanpak Noord zal worden gestart, met een programma van 5 tot 10 jaar;
- De eerste fase van het programma wijkaanpak 2 zal van start gaan, op basis van de wijkanalyse uit de wijk- en buurtmonitor.

2026

Project wijkgericht werken

- Als het voorgaande advies positief wordt ontvangen, zullen we stadsdeelteams (gebiedsteams) opzetten en integreren in de lijnorganisatie;
- Hierna zullen we ook een evaluatie en advies geven over de kansen en knelpunten in de huidige indeling van de stadsdelen;
- We organiseren kwartaalbijeenkomsten voor de interne organisatie, waarbij we per stadsdeel de lopende ontwikkelingen, kansen en knelpunten bespreken om meer synergie tussen het beleid te creëren en borgen deze in de lijnorganisatie;
- De wijk- en buurtmonitor zal verder worden doorontwikkeld op basis van de behoeften van de stadsdeelteams en wordt geborgd in de lijnorganisatie;
- Advies over een integrale, gebalanceerde aanpak wijkgericht werken voor de toekomst in de lijnorganisatie.

Programma wijkaanpak

- De uitvoeringsfase van het programma wijkaanpak Noord;
- De uitvoeringsfase van wijkaanpak 2 zal worden gestart, met een programma van 5 tot 10 jaar;
- We zullen de wijkaanpak 2 evalueren en lessen die we hebben geleerd opleveren, deze lessen zijn input voor de volgende wijkaanpakken en het advies voor borging in de lijnorganisatie;
- Het programma wijkaanpak 3 zal worden gestart.

Aanpak

De bestuurlijke opdracht wijkgericht werken en wijkaanpak bestaat uit twee delen met een andere opdracht gevende lijn.

<p>Project wijkgericht werken: Opdrachtgever: College van B&W Gemeente Hengelo Bestuurlijk opdrachtgever: Marie-Jose Luttkholt Ambtelijk opdrachtgever: Jan Eshuis Ambtelijk opdrachtnemer: Fleur Mensink</p>	<p>Programma wijkaanpak Noord: Opdrachtgever: College van B&W Gemeente Hengelo Bestuurlijk opdrachtgever: Hanneke Steen Ambtelijk opdrachtgever: Jan Logtenberg Ambtelijk opdrachtnemer: Fleur Mensink</p>
--	---

De opdracht gevende lijn voor een tweede en derde wijkaanpak wordt als volgt ingevuld:

Opdrachtgever: College van B&W Gemeente Hengelo

Bestuurlijk opdrachtgever: Wijkwethouder

Ambtelijk opdrachtgever: Afdelingsmanager van één van de relevante opgaven

Ambtelijk opdrachtnemer: Ontwikkelmanager of opdrachtnemer wijkgericht werken

10. Begroting 2024, 2025 & 2026

De middelen voor 2024 zijn al vastgesteld in de begroting 2024 - 2027. Voor 2025 en 2026 zijn deze middelen aangevraagd in de zomernota voor 2025 - 2028.

Voor het project, programma en participatietraject zijn middelen begroot net als voor de uitvoering van de wijkaanpak. Dat laatste maakt het mogelijk om niet enkel langjarige ontwikkelopgaven op te pakken, maar ook direct en zichtbaar actie te ondernemen in de buurt of wijk. Om de analyse te kunnen maken is het noodzakelijk de Wijk- en buurtmonitor door te ontwikkelen. De uren voor projectleiding en programmamanagement worden ingezet voor ontwikkeling van wijkgericht werken in de gehele organisatie en de programma uitvoering van de wijkaanpak. De inzet van procesregie op buurt of wijkniveau richt zich op de externe participatie en de interne afstemming om te komen tot een meerjarig uitvoeringsprogramma.

Wijkgericht werken en wijkaanpak		2024		2025		2026
Programmaman. Wijkaanpak en projectleiding wijkgericht werken			1 fte	€118.000	1 fte	€ 118.000
Procesregie	0,44 fte	€ 100.000	1* fte	€120.000	1 fte	€ 101.000
Overhead		€ 3.000		€40.000		€ 40.000
Werkbudget programma, project en proces incl. participatiemiddelen		€ 40.000		€75.000		€75.000
Invoeringsbudget wijkaanpakken				€100.000		€150.000
Pilot wijkveiligheid		€ 20.000				
Wijk en buurtmonitor		€ 60.000		€50.000		€25.000
Totaal		€ 273.024		€503.000		€509.000

* In 2025 wordt de overstap gemaakt van inhuur naar in dienst. Er is een personele overlap van 2 maanden in het kader van overdracht en inwerken. Hierdoor is de begroting iets verhoogd ten opzichte van 2026.

In de uitvoeringsfase van de programma wijkaanpak Noord en de overige wijkaanpakken wordt ook gebruik gemaakt van financiering uit de reguliere lijn/beleidsontwikkelingen. Op wijkniveau wordt (in samenwerking met de afdelingsmanagers) zoveel mogelijk in samenhang georganiseerd en gefinancierd.

Na 2026 is het streven dat budgetten in het kader van wijkgericht werken, bijvoorbeeld voor participatie en uitvoering onderdeel zijn van de structurele begroting.

11. Risico's en beheersmaatregelen

Risico	Kans	Beheersmaatregelen
Onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar	Hoog	Regelmatige afstemming met zowel de opdrachtgever Jan Eshuis als verschillende teammanagers over de inzet (en kwaliteit) van personeel met een duidelijke opschalingslijn (teammanagers, opdrachtgever wijkaanpak, opdrachtgever wijkgericht werken en daarna CMT).
Opstart tweede of derde wijkaanpak vertraagd door gebrek aan geschikte personele inzet	Hoog	Vroegtijdig contact met onze recruiters over de benodigde personele inzet en een strategie om deze te werven.
De lijnorganisatie haakt niet aan op de ontwikkeling van wijkgericht werken	Gemiddeld	De afdelingsmanagers hebben een belangrijke signalerende en sturende functie wat betreft het aanhaken op deze ontwikkeling. Via het overleg stedelijke ontwikkeling wordt dit regelmatig geagendeerd. Daarnaast loopt een interne communicatieagenda met verschillende onderdelen om collega's te informeren over de voortgang via bijvoorbeeld het intranet. Ook zal er een broodje wijkgericht werken worden georganiseerd.
Budgetoverschrijding	Gemiddeld	De begroting is een agendapunt op de 4-wekelijkse overleggen met de opdrachtgever, programmamanager en procesregisseur.
Begroting voor 2025 zomernota is niet toereikend	Gemiddeld	Er wordt een grove schatting gemaakt voor de benodigde middelen voor 2025, daarbij wordt afstemming gezocht met de overige strategische opgaven en de opdrachtgevers van de wijkaanpak en wijkgericht werken. Indien deze niet toereikend blijkt te zijn wordt samen met de opdrachtgever gezocht naar een route voor aanvullende middelen.
Wijkaanpakken en uitvoeringsprogramma's hebben onvoldoende ambtelijke aanhaking bij opleveren uitvoeringsprogramma na 1 ^e jaar. Geen capaciteit beschikbaar voor opvolging van het programma.	Hoog	De voortgang van de wijkaanpak wordt ieder kwartaal besproken op het overleg stedelijke ontwikkeling. Het uitvoeringsplan voor 2025 en verder wordt vroegtijdig en zo goed als mogelijk meegenomen in de jaarplanning van de teams en teammanagers.
Het benodigde budget wordt niet toegekend in de zomernota voor 2025 en 2026	Gemiddeld	Wanneer het benodigde budget niet wordt toegewezen zal overleg plaatsvinden met de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever. Er wordt een nieuwe opdracht geformuleerd met doelen die realiseerbaar zijn binnen het toegewezen budget.

Bijlage 1: Programma Wijkaanpak Noord

Aanleiding

Een wijkaanpak is een samenhangende inzet van maatregelen en interventies om de leefsituatie van inwoners te verbeteren. De wijkaanpak wordt ingezet binnen deze buurt omdat hier niet enkel een stapeling van problemen zichtbaar is (energiewaarde, eenzaamheid, overgewicht, weinig sociale cohesie), er doet zich de kans voor gezamenlijk met partners te ontwikkelen vanwege de planning van Welbions. Zij gaan in 2024 starten met levensduur verlengende ingrepen (grootschalige isolatie) in deze buurt. Er wordt in 2024 zowel samenwerking met partners en inwoners gezocht als en daarnaast synergie in de opgaven waar de gemeente voor staat (transformatie sociaal domein, duurzaamheidsopgave etc.).

Een wijkaanpak is een werkwijze die niet in de reguliere lijnorganisatie ondergebracht kan worden. Om die reden is voorgesteld om voor de wijkaanpak programmatisch te werken. In februari 2024 is het programma Wijkaanpak Noord gestart onder leiding van Fleur Mensink programmamanager en procesregisseur Rudi Theunissen. De focus voor de wijkaanpak ligt op buurt De Noork (onderdeel van wijk Noord).

Oprichtgever: College van B&W Gemeente Hengelo

Bestuurlijk opdrachtgever: Hanneke Steen

Ambtelijk opdrachtgever: Jan Logtenberg

Ambtelijk opdrachtnemer: Fleur Mensink

Achtergrond buurt de Noork

De buurt de Noork is een sociaal economisch zwakke buurt. Op basis van data (buurt en wijkmonitor Kennispunt) blijkt dat dit op alle domeinen één van de meest kwetsbare buurten van Hengelo is. De opgaven in de wijk Noord – buurt de Noork zijn langjarig en complex. De komende periode ontstaat een kans door een aantal geplande investeringen van zowel gemeente Hengelo als Welbions. Zo wordt Q3? 2024 gestart door Welbions met de verbouw van een aantal complexen om deze levensduur bestendiger te maken. Dit betekent niet automatisch dat inwoners hier ook (sociaal) van profiteren. Om dit laatste te garanderen zal meer aandacht moeten worden gericht op de integraliteit van ontwikkelingen voor dit gebied en de samenwerking intern en extern die daarbij nodig is.

Ambities en samenhang

De doelstellingen voor De Noork: Sociaal, veilig en toekomstbestendig.

Sociaal:

Bevorderen van gezondheid, veerkracht en eigen regie van bewoners door het verbeteren van de sociale cohesie en de sociale basis in de wijk:

- Ruimte voor ontmoeten (binnen en buiten);
- Verbindende initiatieven in de buurt ontplooiën en stimuleren;
- Laagdrempelige toegang voor zorg en ondersteuning;
- Maatschappelijk vastgoed dat past bij de ontwikkeling van de wijk en haar inwoners.

Bovengenoemde ambities dienen in samenhang ontwikkeld te worden met het Integraal huisvestingsplan onderwijs, transformatieplan sociaal domein, project sociale basis, sport- bewegvisie en de ontwikkeling van wijkteams).

Veilig:

Bevorderen van het veiligheidsgevoel door:

- Betere samenwerking op het gebied van ondermijning en personen verward gedrag;
- Opvolgen evaluatie wijkveiligheid met actieplan veiligheid voor wijk Noord, specifiek aandacht voor tegengaan van overlast en gevoelens van onveiligheid (top 5 ervaren overlast in de wijk).

Bovengenoemde ambities worden in samenhang ontwikkeld met het integraal veiligheidsplan.

Toekomstbestendig:

Een omgeving waar het toekomstbestendig, betaalbaar, fijn wonen en (buiten)leven is door:

- Verbeteren van de woningen door verduurzamen en levensduur verlengende maatregelen, die direct impact hebben op de maandelijkse woonlasten;
- Inrichten prettige buitenruimte met oog voor klimaatadaptatie;
- Verbeteren woonbeleving. Het karakter van de buurt en stad als kracht (Hengelose beken en erfgoed).

Bovengenoemde ambities dienen in samenhang ontwikkeld te worden met de resultaatsafspraken met Welbions, het programma duurzaamheid, de KEC opgaven en de omgevingsvisie.

Programmaorganisatie Wijkaanpak Noord

Wijkaanpak Noord staat binnen de ambtelijke organisatie onder leiding van een programmamanager. De programmamanager is ambtelijk opdrachtnemer inclusief alle bijbehorende bevoegdheden en is directe adviseur van het college. Zij zorgt voor de structuur van het programma, voor inzicht in de financiën en zorgt voor een goede communicatie met alle betrokken partijen. Voor de wijkaanpak zal Fleur Mensink de rol van programmamanager vervullen.

De programmamanager is onderdeel van de stuurgroep bestaande uit de bestuurlijk opdrachtgever, ambtelijk opdrachtgever, programmamanager, procesregisseur, stadsdeelregisseur en secretariële ondersteuning. Tevens stuurt de programmamanager de kerngroep aan waarin de verschillende ambitielijnen worden aangestuurd door de procesregisseur en projectleiders. Per ambitielijn wordt een team samengesteld waarin ook externe partners en inwoners een rol vervullen.

Bestuurlijk opdrachtgever

De bestuurlijke opdracht Wijkaanpak Noord valt onder de wijkwethouder Hanneke Steen.

Ambtelijk opdrachtgever

Voor de wijkaanpak is gekozen een lijnmanager aan te wijzen als opdrachtgever. Jan Logtenberg zal fungeren als opdrachtgever voor de wijkaanpak. Hij treedt op als klankbord/sparringpartner van zowel het college als de programmamanager en vertegenwoordigt waar nodig de gemeente met betrekking tot de wijk Noord als hoogste ambtelijk vertegenwoordiger.

Bemensing 2024

De volgende uren worden in 2024 ingezet programma Wijkaanpak Noord. Programmamanager (4 uur per week), procesregisseur (16 uur per week), junior strateeg (12 uur per week), en stadsdeelregie (8 uur per week). Daarnaast wordt om te komen tot een wijkambitie inzet gevraagd van beleidsadviseurs uit het sociaal domein, veiligheidsdomein, duurzaamheidsdomein en fysieke domein (+/- 4 uur per week). Ondersteund door een communicatieadviseur (2 uur per week) en ondersteunend medewerker (1 uur per week). De inzet wordt per jaar geëvalueerd op basis van de voorgestelde planning en voortschrijdend inzicht.

Middelen

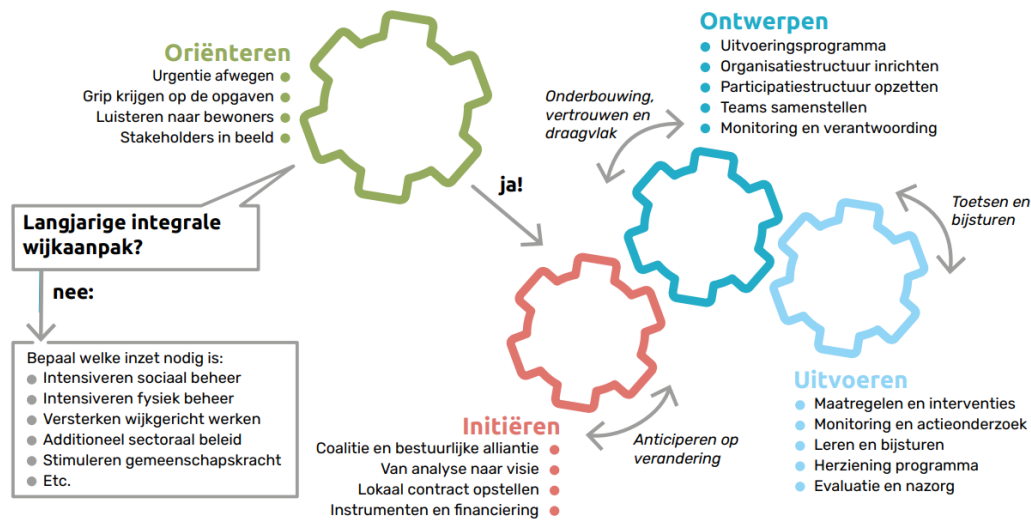
Voor het opstarten van één of twee experimenten en de projectleider/programmamanager wijkgericht werken/wijkaanpak zijn financiën beschikbaar gesteld via de zomernota. Het totale budget voor de opdracht wijkgericht werken (waar de wijkaanpak onderdeel van is) is 271.000 euro voor 2024.

Wijkgericht werken	Begroot
Projectleider	€ 51.000,00
Werkbudget/Participatiemiddelen	€ 40.000,00
Vervolg pilot wijkveiligheid	€ 20.000,00
Centrale database	€ 60.000,00
2 experimenten	€ 100.000,00

Voor de inzet van de incidentele en structurele middelen wordt jaarlijks een jaarplan gemaakt waarin globaal wordt aangegeven welke activiteiten zijn voorzien en welke middelen daarvoor nodig zijn. Dit plan wordt jaarlijks aan het college voorgelegd. Voor de investeringen zullen per project investeringsvoorstellen worden gedaan waarbij de raad gevraagd wordt het benodigde krediet ter beschikking te stellen

Planning

Het jaar 2024 staat in het teken van oriëntatie, verkenning initiatie en ontwerp.

Figuur 1: Slagkracht in de wijk. Vindbaar via: [Slagkracht in de wijk - Platform31 | Kennis en netwerk voor stad en regio](#)

In het eerste kwartaal (Q1) van het jaar staat de start van de wijkaanpak centraal. Dit omvat verschillende belangrijke activiteiten, zoals het organiseren van netwerkbijeenkomsten met externe partijen om ideeën en samenwerking te bevorderen. Het belangrijkste doel is grip te krijgen op de opgaven, inwoners en stakeholders in beeld te krijgen en te kaderen wat binnen en buiten de wijkaanpak valt. Ook zal ter voorbereiding op de zomernota worden gestart met een inventarisatie voor 2025. Wat is de planning en welke investeringsbudgetten zijn er nodig?

In het tweede kwartaal (Q2) wordt verder gegaan met de praktische uitvoering van de wijkaanpak. Netwerkbijeenkomsten zullen blijven plaatsvinden om de voortdurende samenwerking en uitwisseling te stimuleren. In mei zal een werkbezoek worden georganiseerd voor het college. Daarnaast wordt in juni een informatieve markt voor de raad georganiseerd. Beide zullen op een nader te bepalen locatie in wijk Noord plaatsvinden.

Na het eerste jaar moet een uitvoeringsprogramma worden vastgesteld met een termijn van 5 tot 10 jaar. Een definitieve planning voor 2024 wordt door de programmamanager, procesregisseur en het programmateam vastgesteld. Hiermee kan bovenstaande planning uiteraard nog veranderen.

In aanvulling op de planning is in de opdracht voor de procesregisseur een aantal op te leveren producten afgesproken. Deze moeten eind januari 2025 gereed zijn.

Voor de wijkaanpak wordt de werkwijze van Slagkracht in de wijk gevolgd. De procesregisseur is verantwoordelijk voor het opleveren van de fases 'oriënteren', 'initiëren' tot en met het onderdeel uitvoeringsprogramma van 'ontwerp' over de tijdsperiode van 1 jaar (figuur 1).

Concrete resultaten die moeten worden opgeleverd:

1. Uitvoeringsprogramma wijkaanpak Noord (tijdhorizon van 5 tot 10 jaar afhankelijk van de opgaven)
2. Een verhalenboek met inwonersverhalen, als één van de resultaten van het participatieproces.
3. Een werkbezoek voor het college in Q2 2024 in de vorm van een wijkshow (een rondleiding door de wijk waarbij met zowel partners als inwoners in gesprek wordt gegaan). Een informatieve markt voor de raad Q2 2024.
4. Een advies voor de begroting voor 2025 voor de wijkaanpak, welke investeringsbudgetten zijn nodig voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma in 2025 en verder. Dit advies wordt in samenspraak met de programmamanager en projectleider wijkgericht werken opgesteld.

5. Een 0-meting op de verschillende beleidsthema's die onderdeel zijn van de wijkaanpak ten behoeve van monitoring en sturing.
6. Het tot stand komen van een wijkgerichte communicatiestrategie en uitvoering daarvan in samenwerking met de communicatieadviseur.
7. Een adviesstuk voor de participatiestructuur en organisatiestructuur voor de wijkaanpak voor 2025 en verder ter ondersteuning van het uitvoeringsprogramma.

Risico's en beheersmaatregelen

Risico	Kans	Beheersmaatregelen
Onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar	Hoog	Regelmatige afstemming met zowel de opdrachtgever Jan Logtenberg als verschillende teammanagers over de inzet (en kwaliteit) van personeel met een duidelijke opschalingslijn (teammanagers, opdrachtgever wijkaanpak, opdrachtgever wijkgericht werken en daarna CMT)
Onvoldoende inwoners bereikt als onderdeel van de participatietrajecten	Gemiddeld	Strategie voor participatie wordt vooraf afgestemd met de proces regisseur inwonersparticipatie, daarna vindt ook tussentijdse evaluatie plaats. Bij onvoldoende bereik wordt advies ingewonnen welke acties passend zijn voor dat moment. Communicatie over de voortgang op dit onderwerp vindt plaats via het stuurgroep overleg.
Onrealistische verwachtingen geschapt bij inwoners n.a.v. participatietrajecten	Gemiddeld	De stadsdeelregisseur heeft een signalerende functie op dit onderwerp. De programmamanager, procesregisseur en stadsdeelregisseur hebben ten minste één keer per maand afstemming over de lopende participatietrajecten. Wanneer dergelijke signalen worden herkend wordt in afstemming met de proces regisseur inwonerparticipatie gekeken naar passende acties.
Budgetoverschrijding	Laag	De begroting is een agendapunt op de 4-wekelijkse overleggen met de opdrachtgever, programmamanager en procesregisseur.
1 jaar tijd is onvoldoende om te komen tot een uitvoeringsprogramma	Gemiddeld	Voortgang staat op de agenda van de stuurgroep en wordt 6-wekelijks besproken. Bij een afwijkende planning wordt een advies uitgebracht door de programmamanager over de verschillende scenario's en keuzes. De stuurgroep neemt hier een besluit over en communicatie richting CMT en college wordt hierover georganiseerd.
Kwaliteit uitvoeringsprogramma is niet voldoende	Laag	Kwaliteit wordt gemonitord via zowel het programmateams als de stuurgroep. De programmamanager heeft de belangrijkste signaalfunctie op dit onderwerp.
Begroting voor 2025 zomernota is niet toereikend	Gemiddeld	Er wordt een grove schatting gemaakt voor de benodigde middelen voor 2025, daarbij wordt afstemming gezocht met de overige strategische opgaven en de opdrachtgevers van de wijkaanpak en wijkgericht werken. Indien deze niet toereikend blijkt te zijn wordt samen met de opdrachtgever gezocht naar een route voor aanvullende middelen.
Wijkambitie en uitvoeringsprogramma hebben onvoldoende ambtelijke aanhaking bij opleveren uitvoeringsprogramma na 1 ^e jaar. Geen capaciteit beschikbaar voor opvolging van het programma.	Hoog	De voortgang van de wijkaanpak wordt ieder kwartaal besproken op het overleg stedelijke ontwikkeling. Het uitvoeringsplan voor 2025 wordt vroegtijdig en zo goed als mogelijk meegenomen in de jaarplanning van de teams en teammanagers.